

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

✓ Jugoslaviji Din 40
✓ inozemstvu 60

SLOVENE C

Cene inseratom:

Enostolpna petilna vrsta
mali oglas po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglas nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Posiljena plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sora-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Jugoslavija in razoro- žitev.

LEP USPEH G. DR. MARINKOVIČA.

Ženeva, 12. septembra 1924.

Po sprejetju sporazumne resolucije se je tretja komisija z vneom lotila poverjene ji naloge, da na razvalinah dosedanjih načrtov garantnih paktov in na podlagi vodilnih misli v nasprotujočih si stališčih dveh naziranj v tem vprašanju zgradi nove temelje za mir. Delo nevaležno in tudi ne lahko ter brez izgledov na kaj bolj uspešen završetek.

Pod predsedništvom romunskega zunanjega ministra g. Duce je imela ta komisija vsak dan svoje seje, ki so z ozirom na važnost predmeta vedno izredno dobro obiskane od izbranih poslušalcev, kajti staro je pravilo, da se govori v odborih bolj stvarno od onih v plenumu, ki so dostikrat namenjeni samo galerijam in temu primerno tudi sestavljeni večinoma le bolj za zunanji efekt in ne toliko tudi za stvarni. Komisija je pričela popolnoma znova z generalno debato o splošnih načelih razorožitve.

V to razpravo je posegel tudi naš minister za zunanje zadeve g. dr. Voja Marinković in v strokovnjakem govoru podal stališče naše države k temu važnemu vprašanju. Njegov govor se lahko razdeli na dva glavna dela.

V prvem delu je podrobno analiziral vse dobre in šibke strani o vzajemni pomoči in nato razvil stališče svoje vlade. Vključ najmiroljubnejšim intencijam jugoslovanske vlade, ona ne more brezpogojno sprejeti takega pakta, ker se naši državci ne nudi enakovredne zamene za našo oboroženo silo. Za sedaj še ni prišla ona zaželjena doba, ki pa prav kmalu lahko nastopi, da države ne bodo imele nič več potrebe vzdrževati velikih armad za zaščito integritete svojega teritorija. Dokler ta doba ne pride, je treba računati z danim položajem in na podlagi njega reševati vprašanje vesoljnega mira. Jugoslavija ne more sprejeti pakta, ki ji ne daje niti onih garancij, ki bi jih ona imela oziroma jih ima tudi brez njega. Razsodišča sama pa tudi ne zadostujejo; ona morejo biti samo sredstvo k cilju, ne pa že cilj sam, kajti cilj vseh, ki so za stvarno in definitivno rešitev, mora biti absolutna varnost in omejitve oboroževanja. Zato se pojmi: razsodišče, varnost in razorožitev najorže ne bodo mogli deliti, marveč bo treba pri končni formulaciji vse tri enako upoštevati, če se bo hotelo priti do ugodnih in od vseh željenih rezultatov.

V drugem delu svojega sicer improviziranega ali stvarnega govora, ki je napravil velik vtis, je g. dr. Voja Marinković zavzel stališče napram vprašanju obrambnih zvez med posameznimi državami. Te zveze so razni govorniki kritizirali, češ, da so pri dobri organizaciji Društva narodov nepotrebne in so jih primerjali z onimi iz predvojne dobe, češ, da so pospeševale misel na vojno. Treba pa je nasprotno priznati, da so ravno te zveze vzdrževale nad štirideset let mir v Evropi. Takih zvez se ne more a priori obsojati in propovedovati njih nepotrebnost; one so ravno nasprotno temu dobro sredstvo za čuvanje mira, treba pa je pri tem gledati samo na to, v kakem duhu, s kakšnim namenom in v kakšne cilje se one zaključujejo.

Končno je g. dr. Voja Marinković očrtal vedno večjo važnost Društva narodov, katerega delokrog se vedno bolj razširja in katerega blag vpliv se pri vsakem koraku v praktični politiki občuti. Jugoslovanska vlada mu bo vedno dajala ono važnost, ki jo v resnici tudi zasluži. Zelo ugodno so vplivale na vse ugledne predstavnike njegove priporočevalne besede o miroljubnosti naše države, ki ni samo fiktivna, marveč tudi resnična. Take izjave g. dr. Marinkovića so bile povsem v duhu nove jugoslovanske vlade, predstavnice pravega narodnega demokratizma, ki kot taka ne more in tudi ne bo vodila imperalistične in agresivne politike.

G. dr. Voja Marinković se je gotovo zavedal, da govori kot pravi zastopnik države, da ima za svoje izjave plein-pouvoir velike večine srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda in ne, kakor je bilo vedno dosedaj, samo enega dela srbskega

naroda. Tega pri njegovem govoru niso občutili samo navzoči Jugoslavlani, to so razumeli tudi predstavniki tujih držav.

Prvi nastop g. dr. Marinkovića pred svetovnim forumom je bil tak, kakršnega je vsakdo pričakoval, ki je vsaj približno poznal odlične sposobnosti našega ministra za zunanje zadeve.

G. Marinković je imel velik moralni uspeh in s svojim nastopom priboril naši delegaciji pri Društvu narodov oni ugled, ki ji kot zastopnici večje slovanske države pristaja.

Naj bi temu moralnemu uspehu sledili še materialni!
Viktor Schweiger.

Shod Radićeve stranke v Zagrebu.

STJEPAN RADIĆ ZA SPORAZUM IN SODELOVANJE V VLADI G. DAVIDOVIČA. — VZOREN RED TER IMPOZANTNA DISCIPLINA ZBOROVALCEV. — OGROMNA UDELEŽBA: OKROG 100.000 KMETOV, DELAVCEV IN ZAGREBSKEGA MEŠČANSTVA. — POPARJENOST MED SAMOSTOJNIMI DEMOKRATI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. septembra.

Velja za nas, temveč za naše sosede in deloma tudi za brate Srbe: naj pazijo voditelji malih narodov, da ne bodo povzročili spopadov, sicer bodo propadli vključ vsem pogodbam. Otroci morajo izginiti, kadar se pretepajo norci, sicer je nesreča: v tem slučaju velja to za male narode. Anglija je sklenila sporazum z Rusijo. To je drugi dobri glas. Angleški delavec in ruski kmet polagata temelje evropske bodočnosti. Kjer se dela, ni tatvin in ne rop; tu se ustvarja. To sta storila Macdonald in Čičerin, zato jima kličemo: živio! (Burno odobravanje.) Nadalje je Radić omenil velik pomen padca militaristične vlade v Franciji in je poudaril, da so veliki narodi že na poti iztreženja, dočim so mali še vedno bedasti, kakor pred vojno.

O notranjem položaju.

Dobili smo pošteno, ustavno in parlamentarno vladno mesto vlade lopovov. Ta vlada ni seljaška, ni federalistična, niti republikanska. Ni tudi naša v smislu našega programa, ali je naša v smislu evropskega parlamentarizma. Sklenili smo, da jo pošteno podpremo, da more izvesti svoj mali program, t. j. poštena prava, lopove v ječo, svobodne volitve, nato pa pošten sporazum. Ta program je kratek, a pošten. In srečne se smatramo, da nam teh stvari ni potreba tolmačiti. Smo narod v polnem smislu besede, zato utiramo svetovni politiki pot, a se vanjo ne mešamo. Videli smo že kakih deset miroljnih kongresov. Zadnjič so se sestali poslanci, interparlamentarci. Govorili niso neumno, temveč lepo. Po dobrih pojedinah in zabavah so se razšli in od vsega ni ostalo nič. Vse drugače je, če se dvigne hrvatski narod in reče: Nočemo vojne, ne militaristične vlade. Če bo šla sedanja vlada po poti prejšnje, je ne bomo trpeli niti pet minut. Mnogi sosede so še nori; vemo, da je potrebna obramba. Srbi so junaki, a Hrvati niso — strahopetci. V obrambo naših skupnih meja moramo postaviti petmilijonsko armado, ki ji nihče ne bo dorastel! Ali rožljanje s sabljo je norost, zlasti, ko Anglija tega ne dela. Sablja spada v vojašnico, v življenje pa: plug, pero, knjiga in svobodna beseda. Brez tega ni demokracije, ni parlamentarizma. Sedanji vojni minister je vreden človek; ni belorokec in ne črno-rokec in je ves v svoji stroki. Ali v Evropi je čudno, če sedi v vladi general, ki ni poslanec. In takih stvari je še več. Sporazum ni gulaš, ki ga dobiš v desetih minutah. Ali še poprej je bilo treba zrušiti nasilneže. Sedaj je doba očiščenja. V gnoj, ki so ga nanosili in zvozili v šestih letih na kup, je treba napraviti gaz, da se lahko pogovorimo s Srbi kot bratje in ljudje. Sporazumeli so se najpoštenjši sinovi Hrvatske in Srbije. Proč z njim, kdor med Hrvati sovraži Srbe in narobe. To velja tudi za one, ki se med Hrvati boje Srbov in narobe. Privikrat zborujemo zares svobodno v svoji prestolnici. Strahu ne poznamo, a blaznosti se varujemo. Hočemo, bratje, sporazum. Nočemo se valjati v krvi, ter se nam hoče dela. Pravim, da je bila ruska revolucija potrebna, toda — hvala Bogu! — je ne rabimo. S takim pogledom motrimo dogodka in svet, stojimo trdno, poslušamo te glasove in jih razumevamo. Naposled je

Danes se je vršila v Zagrebu impozantna manifestacija Radićeve stranke, odkar obstoja. Že v ranih urah so se začele polniti zagrebske ulice in ceste. Večje in manjše skupine seljakov so prišle iz bližnje okolice, dočim je bil napovedan prihod glavnih kadrov šele za 9. uro. Nad mestom je ležala neke vrste napetost in radovednost, ki so jo »Jutarnji list«, »Hrvat« in posebna izdaja novega tednika »Zagreb« stopnjevali do vrhunca. Kolportaza se je to pot obnesla... Medtem so se pojavljale raz strehe in balkone hrvatske trobojnice v tolkem številu, da je bil v teku predpoldneva okrašen malodane ves Zagreb. Na kolodvoru je pričakoval zborovalce poslanec dr. Perner z reditelji, ki so imeli na rokavih trakove z napisom »Redatelj HRSS«. Na zborovalnem prostoru — Mažuranićev trg; med vseučiliščno knjižnico in zgradbo laboratorija univerze in tehnike — je od ranega jutra odredil glavni odbornik HRSS Stjepan Kranjčević došlim skupinam prostore. Pred zgradbo laboratorija so postavili veliko govorniško tribuno, okrašeno z dvema širokima trobojnicama in cvetjem.

Ob 9. uri so prikorakale v mesto ogromne čete seljakov in kmetov in narodnih nošah in deloma na konjih. Največja vrsta pestrh skupin je prišla v smeri od savskega mostu, druga z Maksimira, tretja od Kustošije in četrti od »Zvezde«. Seljakinje so prepevale narodne pesmi, seljaki so vzklicali »svoboda«, »hrvatskemu narodu«, »republiko«, vmes pa godbe in tamburaški zbori. Vendar ni bilo nikjer slišati protidinstičnih vzklikov. V tem oziru je vladala vzorna tišina, ki je napravila vtis. Policija je bila sicer v polni pripravljenosti, toda njene intervencije ni bilo treba; iz tega se lahko razvidi, kdo je delal pod bivšim režimom nemire.

Slikovitost so dvignile narodne noče in zastave strankinih organizacij. Kaj čudno so izgledale zastave s presv. Srcem Jezusovim in napis »Živio Radić!« itd.

Ob 11. uri je otvoril, burno pozdravljen, poslanec dr. Vlatko Maček zborovanje s pozdravnim govorom, v katerem je podčrtal silnost ljudske misli, ki ji ne more škodovati nobeno nasilje. Narod lahko izbira v borbi za svoje pravo sredstva sile in duhovna sredstva. S prvim si narod more pomagati, a z drugim mora zmagati in priti do svobode in pravice. Nadaljujmo — je končal govornik — to borbo s sredstvi duha do popolne zmage.

Nato je podal dr. Maček besedo predsedniku HRSS, Stjepanu Radiću. Ko je stopil na tribuno, mu je množica frenetično vzklíkala, godba je intonirala »Lijepo našo domovino« in seljaški pevski zbor »Orač« iz velikogoriškega kotara je zapel mično pesem.

RADIĆEV GOVOR.

Radić je pozdravil zborovalce z besedami: Veličasten hrvatski zbor! Hvaljen Jezus, živela republika! Vreme je krasno in javiti vam moram lepe glasove. Enega iz daljine, drugega iz manjše daljine. Ti glasovi nam prinašajo: mir, svobodo in pravico. Angleži, največji narod na svetu, že hodijo po poti miroljubnosti. Imajo vladno, ki nima večine v parlamentu, ali jo ima za svojo pacifistično politiko. Privikrat se je dogodilo v zgodovini, da velik in bogat narod ni pozabil glavnega temelja svoje sreče: mir. Macdonald je naslovil na male narode resno besedo, ki k sreči ne

pozdravil vse navzoče in nenavzoče, navzajajoč jih prave »državotvorce«, ki čuvajo domove in narodno blago. Končal je z vzklikom: »Živel seljaški narod!« (Burno odobravanje, »Lijepa naša domovina«.)

Za Radićem je govoril, burno pozdravljen, zagrebski župan arhitekt Heinzel, ter pozdravil zborovalce v imenu meščanstva. Nadalje so pozdravili zborovalce s krajšimi govori seljak Mate Goreta iz Bosne, medjimurski poslanec Ivo Celjen, Franjo Pancer, podpredsednik HRSS Dragutin Kovačević, srbski demokratski poslanec Djoka Popović in Albin Prepeluh.

Nato je zopet povzel besedo Stjepan Radić. V drugem govoru je obrazložil temeljna načela seljaške države in demokracije. — Ko se je oglašil poldanski zvon, je prekinil in pozval k molitvi. — To je tedaj — je nadaljeval — če ima seljaški narod seljaško vladno, sabor in upravo. V saboru mora biti seljaška večina. Demokracija je: ali buržujska, kakor v Franciji; ali delavska, kakor v Angliji in Rusiji; ali seljaška, kakršne še ni nikjer. Tudi pri Srbih je bilo mogoče, da so voditelji pazili samo na ono, kar je v knjigah, in ne, kar govori ljudstvo. Knjige se čitajo, da se bistri pamet, slušati je pa treba ljudstvo. Republika je resnica in bodočnost, monarhija je spletko, preteklost. Davidović ne pravi: Tu je monarhija, da se ji klanjate; marveč: to je faktor, s katerim moramo računati. To je drugi ustavni faktor. Naš cilj je državni sabor v Zagrebu, od katerega se ne oddaljimo. Važno je vprašanje proračuna; trošimo milijarde, a vojaki so razcapani, uradniki lažni, ceste slabe. Vorašanje je: komu je potreben proračun. Tega doslej nikdo ni vprašal. Tu moramo delati. Seljaška država pomeni več nego demokracija in evropski parlamentarizem. Duša, to je ono, česar pričakuje narod od onih, ki vodijo njegovo usodo. Zato pa seljaška država — država stare kulture in novega napredka. Ni samo elektrika napredek. Napredek je, če se uveljavi vprašanje: Kaj pa z onimi, ki si ne morejo pomagati? Inteligenca bodi verna narodu, iz katerega je izšla; narod, če je organiziran, pa ima pravico, zrušiti zapreko, ki se mu zoperstavi. To ni stranka, temveč narod, človečanska burja, ki ne ruši, ki nosi roso napredka. Sedaj, ko smo napol organizirani, smo zrušili s pomočjo poštenih Srbov eno zapreko in zapodili volkove. Ko zajadraj po Jadranu ruske ladje, se bo videlo, kaj je delal Radić v Moskvi. Rusija je naša, a mi njeni; slika je le za kapitaliste in osle, ne za nas. Zagreb je nastal s plugom in motiko. Prej je bil naš narod vodopad, sedaj je podoben turbini. Močni smo, a še pametnejši hočemo biti. Vidimo, ker je zdravo in pametno; živio seljaški narod! Živela republika! (Dolgotrajno pritrdjevanje.)

Po shodu so se zborovalci razšli v najlepšem redu, organizacije pa so z godbami in zastavami ter pojoč odšli na Sajmišče, kjer je bil skupen obed. Na banketu so se vrstile razne napitnice v smislu sporazuma med Srbi in Hrvati. Incidentov ni bilo nobenih.

Vstop H. R. S. S. v vladu.

Zagreb, 15. sept. (Izv.) Danes se je vršila seja predsedstva HRSS. Kakor se trdi, je sklenjeno, kako se bo izvršil sklep hrvatskega narodnega zastopstva, da HRSS sodeluje v vladi. Kakor je zvedel vaš dopisnik, je v tej stvari sprejet konkreten sklep in sta nocoj z brzovlakom odpotovala v Belgrad dr. Maček in Predavec, da poročata ministrskemu predsedniku Davidoviću. Nocoj je prispel v Zagreb minister dr. Korošec, kateremu je šel nasproti do Zidanege mosta poslanec HRSS dr. Rudolf Horvat. Dr. Maček in Predavec sta dr. Koroščen poročala o sklepih HRSS, nakar so vsi trije odpotovali v Belgrad.

Danes se je v dobro poučenih krogih trdilo, da bo sklep o vstopu v vladu izvršen še tekoči teden in da bo poleg dr. Mačka in Predaveca vstopil v vladu še kak poslanec-kmet. Kot resnega kandidata imenujejo poslanca Karla Kovačevića. O resorih, ki bi jih prevzeli Radićevci, so različne kombinacije. Na podlagi Radićevega govora se misli, da bodo prevzeli ministristvo za kmetijstvo, pošte in narodno zdrav-

je. Z druge strani se pa trdi, da bodo prevzeli vsa gospodarska ministrstva.

Nameravan atentat na Radića.

Dva osumljena omladince aretirana.

Zagreb, 15. sept. (Izv.) Danes se je tu razširila vest, da sta aretirani dve osebi radi suma, da sta nameravali atentat na Stjepana Radića. V krogih HRSS o tem ni bilo mogoče dobiti nikakih informacij, češ da bi to škodilo preiskavi. Na policiji se je zvedelo, da sta bila res aretirana dva omladince, ker sta osumljena, da sta hotela napasti Radića.

Nameravan puč opozicije

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Kakor se izve iz dobro poučenih krogov, so samostojni demokrati in radikali pripravljali puč. V ta namen so zase pridobili nekaj častnikov, da bi s pomočjo vojske zrušili vladu in vzeli oblast v svoje roke. Vendar pa njihove mahinacije niso uspeli, kajti višji častniki niso hoteli sodelovati v veleizdajalskem in protidržavnem delu Pribičevića, Žerjava in radikalov. Poskusili so vplivati tudi na Narodno Obrano in sicer s pomočjo Lukinića in Laze Markovića, s pomočjo Narodne Obrane pa na vojsko. Toda predsednik N. O. Stepanović je izjavil, da hoče ista biti ljudstvu v obrambo, ne pa strankam. Na ta način je predsednik N. O. poskus puča Žerjav-Pribičević-radikalne kompanije preprečil. Posebno je to kompanijo presenetilo, da je Stepan Stepanović takoj po seji N. O. obiskal ministrskega predsednika. Če bi bil puč Pribičevića, Žerjava in radikalov uspel, bi bilo prišlo do vprašanja obstoja naše države. V političnih krogih se govori, da bodo ti glasovi o protidržavnem delu Žerjava, Pribičevića in radikalov našli odmev tudi v parlamentu.

INVALIDI ZADOVOLJNI Z INVALIDNIM ZAKONOM.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Predsednik centrale vojnih invalidov je bil sprejet od kralja v avdienci. Društvo vojnih invalidov je kralju predložilo zakonski načrt o invalidih in izjavilo, da je to načrt, ki ga je napravilo združenje invalidov in ki ga je socialno ministrstvo osvojilo. Kralju je izrazilo svoje zadovoljstvo nad tem. Socialni minister je obljubil, da se bo potrudil, da sprejme ministrski svet načrt čimprej. Finančni minister se strinja z finančnim učinkom tega zakona, nad čemer so izrazili svoje zadovoljstvo.

DR. BEHMEN V ZAGREBU.

Zagreb, 15. sept. (Izv.) Davi je prišel v Zagreb minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Behmen. Razgovarjal se je s predstavniki HRSS in Hrvatske zajednice, katerim je poročal o političnem položaju v Belgradu. Minister si je ogledal vse socialne in zdravstvene zavode v Zagrebu in bližnji okolici.

IZ PROMETNEGA MINISTRSTVA.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Prometni minister je sprejel deputacijo zadrugarjev, ki prosijo voznih olajšav za revizorje posameznih zadrugnih zvez, ker se nahajajo v težkem položaju. Prometni minister je zahtevo v načelu sprejel. — Nadalje je sprejel deputacijo organiziranih železničarjev, ki so predložili predlog za spremembo zakona o prometnem oseboju in predlagali sklicanje ankete za to vprašanje. Minister je predloge sprejel in obljubil sklicanje ankete.

ANKETA O IZVOZU VINA.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Danes se je vršilo posvetovanje o izvozu vina. Navzočih je bilo 50 udeležencev. Slovenec Košar je bil prvi podpredsednik. Poljedelski minister je povdarjal namen in važnost posvetovanja. O predmetu posvetovanja je poročal načelnik v poljedelskem ministrstvu. Sprejetih je bilo 11 resolucij, ki govore tudi o potrebi vinarskega zakona in o posvetovanju, kako sušiti grozdje. Posvetovanje je bilo danes končano.

PRAVOSODNI MINISTER PRI KRALJU

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Pravosodni minister je bil v avdienci in predložil kralju zakon o pobijanju draginje, ki ga je komisija končala. V podpis je predložil 20 ukazov.

KRALJEVA DVOJICA NA LOVU.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Kralj in kraljica sta noč ob 10 odpotovala v Belje na lov, kjer ostaneta nekoliko dni.

LAMPSON V BELGRADU.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Ravnatelj političnega oddelka za bližnji vzhod v ministrstvu za zunanje zadeve v London Lampson je prišel v Belgrad, da se pouči v naših razmerah. Jutri obišče ministrskega predsednika in zunanjega ministra.

PROTI KORUPCIJI V JUŽNI SRBIJI.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Zastopnik ministrstva za agrarne reforme je ustavil vsako razdeljevanje zemlje v južni Srbiji,

ker so se pokazale velike zlorabe. Malim posestnikom se je zemlja jemala in dajala kolonistom. V sredo odpotuje tja komisija, ki bo izvršila revizijo oddane zemlje.

PRIHOD DR. KOROŠCA V BELGRAD.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Jutri se pričakuje prihod dr. Korošca in dr. Mačka.

VELIKI ŽUPAN V DUBROVNIKU.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Podpisan je ukaz, s katerim se postavlja za velikega župana v Dubrovniku Ivo Sikirić.

POLJEDELSKI MINISTER PRI KRALJU

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Poljedelski minister je bil danes v avdienci pri kralju in mu predložil razne ukaze v podpis.

Todor Aleksandrov uhit.

Dunaj, 15. sept. (Izv.) Iz Sofije poročajo, da je prišlo med avtonomistično orijentiranimi pristaši makedonskega revolucionarnega gibanja in med federalisti do boja, v katerem so bili ubiti Džumajev in Vaziljev od avtonomistov in Stanazov ter Kovačev komunistični poslanec, od federalistov. Morilce zadnjih dveh so zaprli.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Iz Sofije prihajajo poročila, ki govore o neredih in nemirih, ki se tam pripravljajo. Popoldne je prišla vest, da je vodja »Makedunstvujočih« Todor Aleksandrov uhit. Ta vest je bila po mestu nabita in je izzvala v Belgradu veliko senzacijo. Podrobnosti umora še niso znane. Strinjajo se vse vesti v tem, da je bil Todor Aleksandrov žrtev atentata in da je na mestu umrl. Kdo je atentator, se ne ve. Nekateri trde, da so to pristaši zemljoradniške stranke, drugi pa, da so člani makedunstvujočih komitašev, ki se ne strinjajo z njegovim delovanjem. Razen Todor Aleksandrova so ubiti polkovnik Atanasov, komitski vojvoda Aliko Paša, 6 detektivov in 5 komitašev. Ministrski predsednik Cankov je izjavil, da je prišlo do umora vsled velikih nesoglasij med člani makedonske organizacije.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Danes je bil v Bolgariji uhit znani voditelj Makedunstvujočih Todor Aleksandrov. O njegovem uboju se je v vseh političnih krogih zelo mnogo govorilo, ker je rezultat medsebojne borbe makedunstvujočih. O tem uboju so v Belgrad prispela sledeča telegrama:

I. Sofija, 15. sept. 13.30. Komuniste notranje revolucionarne organizacije o uboju Todor Aleksandrova: 31. avgusta (po starem koledarju) t. l. se je izvršil velik zločin: na izdajalski način je bil uhit legendarni voditelj makedunstvujočih in njih revolucionarnega pokreta, član odbora revolucionarne organizacije. Fizična ubijalca sta Struj Vlahov in Timca Vretenarov, najudanejši vodji Aleka Vasiljeva, še nista prijeta. Zarota je popolnoma odkrita. Organizatorji atentata in zarotniki so Alek Vasiljev in Džordže Atanasov in njihovi zavezniki. Kaznovani so bili s smrtjo od strani organizacije same. Todor Aleksandrov je mrtev. Živel Todor Aleksandrov! Živela svobodna Makedonija! Za osrednji odbor: Aleksander Protagerov.

II. Sofija, 15. sept. Snoči so bili ubiti polkovnik Atanasov, Alek Vasiljev, 6 detektivov, 5 komitašev in Todor Aleksandrov. Organizacija makedunstvujočih je izdala komunikate o tem uboju.

Italijanska odškodnina.

Belgrad, 15. sept. (Izv.) Po San Margaritski pogodbi morajo Italijani plačati odškodnino za škodo, nastalo po rednih in iregularnih revizijah. Da se ta škoda oceni, je določena komisija, ena za Dalmacijo, druga za zapadne meje proti Italiji. V obeh komisijah je predsednik dr. Krmpotić, nadzornik v socialnem ministrstvu. Po določbi sanmargaritske pogodbe in namenu obeh pogajajočih se strank ni mišljena samo škoda, povzročena po pravilno izvršenih revizijah, temveč tudi škoda, povzročena od italijanskih čet za časa zasedbe. Zdi se, da so imeli Italijani mnogo ožja navodila. Tako so besedo »italijanske čete« tolmačili v najožjem smislu in ni priznana škoda, povzročena od dobrovoljcev, fašistov, D'Annunzijevih leonigarjev. Naša vlada zahteva, da je treba tudi škodo, povzročeno od iregularnih čet, prišteti navedenim odredbam, ker je Italija v svojih zakonih zenačela zgoraj omenjene redne in iregularne čete, ker je Italija te operacije teh iregularnih čet ne samo odobrila, temveč je od njih dobila tudi velike koristi. Pa tudi v drugih vprašanjih je bila italijanska delegacija ozkosrčna. Končno je uspelo likvidirati precejšnje število škod. V Dalmaciji je likvidiranih okoli 500 slučajev, in priznane je skupno 5 milijonov odškodnine. Spornih je ostalo 25 slučajev in 10 pozneje javljenih revizij. V Kavstvu je bilo v 40 slučajih priznano skupaj 400.000 L (it.). Na Sušaku je bilo mnogo oškodovanj likvidiranih že prej in ostala so še nekatera dejstva vprašanja. V Sloveniji so vse odškodnine bile likvidirane že lanskega leta. V Trstu bo likvidirana vsa škoda, storjena meščanom, ki prebivajo v naši državi.

Sredi oktobra preide komisija na Krk in Rab. Končno se bodo reševale prijave škode iz nam odstopljenih vaskih občin okoli Reke. Dosedaj je oddanih vse skupaj približno 6000 prijav. Iz Sušaka in okolice 600, 600 iz reške okolice, 300 iz Reke in Zadra, 600 iz Slovenije, 200 iz raznih krajev, in okoli 100 posebnih slučajev, ki ne spadajo pod sanmargaritsko pogodbo. Dosedaj je bilo odobrenih 1500 prošelj, katerih sanmargaritska pogodba ne obsega, ali so pa prepoznane prijave ali ker ni bila nobena škoda izvršena. Likvidiranih in izplačanih je bilo 1600 slučajev. Likvidiranih, a ne izplačanih je bilo 500 slučajev. Skupno v znesku 17 milijonov Din. Da se bo vse izvršilo v zadovoljstvo, mora italijanska vlada sanmargaritsko pogodbo tolmačiti liberalno in svobodoumno in vso storjeno škodo povrniti.

ŠPANSKE ČETE SE UMIKAJO IZ MAROKA.

London, 15. sept. (Izv.) Iz Barcelone javljajo, da je španska vlada pripravila vse potrebno, da se izvrši umik španskih čet iz Maroka.

Madrid, 15. sept. (Izv.) Oficielno poročilo španske vlade trdi, da se situacija v zapadnem delu španskega Maroka boljša v korist Špancem.

VSTAJA NA KAVKAZU.

Pariz, 15. sept. (Izv.) Georgijski komite je izdal komunikate, v katerem javlja, da so uporniki razrušili temelj med Batumom in Tiflisom, nadalje, da se vstaja širi po celem Kavkazu.

FOHLEPNI ITALIJANI.

Kairo, 15. sept. (Izv.) Položaj na zapadni egiptovski meji je zelo kritičen, ker se Italija pripravlja, da se siloma polasti krajev, ki so dosedaj pripadali Egiptu.

POLET OKOLI SVETA.

Newyork, 15. sept. (Izv.) Danes so prišli v Ohio ameriški letalci okoli sveta. Že v torek nameravajo odpotovati naprej.

NEUTRALNOST AMERIKE GLEDE DRŽAVLJANSKE VOJSKE NA KITAJSKEM.

Washington, 15. sept. (Izv.) Državni tajnik Hughes je danes podal izjavo, v kateri demantira vest, da bi Amerika intervenirala z oboroženo silo v državljanski vojni na Kitajskem. Ameriške ladje, ki se nahajajo v Sanghaj, so tam samo za to, da varujejo ameriške državljane in se bodo držale striktno nevtralitete, kar priznava tudi obe vojujoči se stranki.

PRED VELIKO BITKO PRI ŠANGAJU.

Šangaj, 15. sept. (Izv.) Boji med četami guvernerja Čang-solina in Vu-pej-ju so se že začeli. Pričakovati je velike bitke.

ANTROPOLOŠKI KONGRES V PRAGI.

Praga, 15. sept. (Izv.) Tu se je otvoril danes kongres antropološkega instituta, katerega se med drugimi državami udeležuje tudi Jugoslavija.

KONGRES MEDNARODNE ZVEZE POŠTNIH USLUŽBENCEV.

Dunaj, 15. sept. (Izv.) Danes se je otvoril tukaj kongres Mednarodne zveze poštinih, telefonskih in telegrafskih uslužbencev, ki zboruje v mestni hiši.

AEROPLANSKA NESREČA.

Helsingfors, 15. sept. (Izv.) V Wiborgu (Finska) je padlo na tla vojaško letalo, v katerem so se nahajale štiri osebe. Vsi štirje so mrtvi.

POVRATEK DUCE V ROMUNIJU.

Zeneva, 15. sept. (Izv.) Romunski zunanji minister Duca je danes odpotoval nazaj v Romunijo.

REVOLUCIJA V EKVADORJU.

Pariz, 15. sept. (Izv.) Iz Valparaiza poročajo, da je izbruhnil v severnem Ekvadorju revolta. Dosedaj se je vršilo že več bojev z velikimi izgubami za vojujoče se stranke. Vodje upornikov so generali in konservativci.

Tehniška srednja šola v Ljubljani pred katastrofo

Najvažnejši in največji zavod strokovnega šolstva v Sloveniji in skoraj tudi v celi naši državi je gotovo Tehniška srednja šola v Ljubljani. Potrebo in pomen tega zavoda najlepše dokazuje statistika obiska, ki raste stalno od leta do leta, kar priča gotovo o ugledu in nujni potrebi zavoda kot ene izmed najvažnejših institucij za izobrazbo tehničnoindustrijskega in obrtniškega naraščanja. Ta statistika zadnjih let kaže naslednje zanimivo razmerje:

V šolskem letu 1916-17 je znašalo število učencev 134, leta 1917-18 učenec 115, leta 1918-19 učenec 178, leta 1919-20 učenec 393, leta 1920-21 učenec 505, leta 1921-22 učenec 555, leta 1922-23 učenec 605, leta 1923-24 učenec 662. Te številke govore jasno o neobhodni potrebi tega zavoda.

Kakor je bil torej razvoj zavoda tekom zadnjih osem let na zunaj nad vse razvose-

ljiv, tako pač ne na znotraj. Krive so bile temu deloma povojne razmere, deloma pa nerazumevanje in pomanjkanje pozornosti od strani merodajnih faktorjev napram temu zavodu. Poleg drugih težkoč, s katerimi se je imel zavod, se ima in se bo tudi — če bo šlo tako dalje — še imel dalje boriti, je predvsem pomanjkanje strokovno kvalificiranega učiteljstva. Vsako leto se je pojavljala ta rak-rana, se stopnjevala z rastočo konjunkturo potrebe strokovnjakov v drugih uradih in podjetjih in preti — kakor čujemo — v bodočem šolskem letu s prvo in pravo katastrofo. Dosedaj se je z naporom, s prekomernim delom in z idealnim požrtvovanjem še nameščenega strokovnega učiteljstva vzdrževal pouk kolikor toliko na primerni višini in v polnem obsegu. Toda nevdružne razmere med strokovnim učiteljstvom, izvirajoče edino le iz nevoljnega in popolnoma nezadostnega gnotnega položaja, silijo leto za leto strokovno kvalificirano učiteljstvo do tega, da baš najboljše moči zapuščajo druga za drugo zavod in si iščejo in poiščejo drugod ugodnejših služb in boljše materialnega položaja, katerega jim žalibog država nuditi neče ali ne more vsled nerazumevanja in neupoštevanja potreb in zahtev strokovnega šolstva. To sporadično zapuščanje, ki se je v zadnjem času izpremenilo naravnost v formalen beg strokovnjakov od zavoda, bi pazno oko merodajnih faktorjev, katerim je naložena skrb za strokovno šolstvo, moralo opozoriti na bližajočo se katastrofo.

Dosedaj je bilo na zavodu zaposlenih absolutno minimalno število strojnih tehnikov-inženerjev in drugih strokovnih učiteljev, s katerimi se je, kakor že omenjeno, vzdrževal pouk z največjim naporom njih samih kakor tudi vodstva zavoda. Ker sta pa koncem preteklega šolskega leta izstopila dva strojna inženjerja in je tretji začel kom letošnjega leta podal že ostavko, dočim vsled slabega gnotnega stanja, ki jim ga nudi država, ni absolutno nobenega kvalificiranega nadomestila, je nadaljnji redni pouk v neizbežni nevarnosti in stoji pred gotovim dejstvom, da bo treba v doglednem času — če se razmere hitro in bistveno ne izpremene — ukiniti strokovni pouk v dveh letnikih kateregakoli strojnega oddelka na tem zavodu. Krivda za to katastrofo ne zadene vodstva zavoda, temveč edinole one tukajšnje merodajne faktorje, ki a priori odrekajo vsako pomoč pri rešitvi tega perečega vprašanja in ki namenoma opuščajo iskanje mostu preko tega — mogoče vendarle premostljivega — prepada.

To bližajočo se neizogibno katastrofo bi morali že zdavno zapaziti oni, katerim je v Sloveniji poverjena briga za strokovno šolstvo, seveda, če bi bili res za zavod skrbni in uvidevni možje, katerim bi bil pri srcu resničen splošni in proevit strokovnega šolstva. Zdi se pa, da temu ni tako in da imajo v rokah vodstvo le osebe, katerim je strokovno šolstvo deveta briga in katerim je merodajno le politično prepričanje, ozioroma partija. Popolnoma jasno je, da je v teh razmerah vsak napredek na komaj razorani ledini našega strokovnega šolstva nemogoče in da je njegova propast samo še vprašanje časa. Zahteva vseh Slovencev, ki želijo napredka in proevita na strokovnem šolstvu ter na narodno-gospodarskem polju je ta, da posveti ministrstvo za trgovino in industrijo čim več pozornosti tako važnemu zavodu, kakor je Tehniška srednja šola v Ljubljani in da ji nudijo potom primernih ukrepov, tičočih se gnotnega vprašanja res takšnih strokovnjakov, s katerimi je zasiguran neomejen pouk in napredek tega šolstva. Kajti to ni edino le v interesu zavoda, to je tudi v interesu narodno-gospodarskih in obrtniških krogov in bi končno moral biti tudi najvišji interes naše države same.

Beleške.

Zlobnost »Slov. naroda«. List piše, da so se g. ministru dr. Korošcu morali pokloniti vsi aktivni vseučiliški profesorji. To je navadna zlobna laž. G. minister je samo naznanil, da želi obiskati g. rektorja na univerzi. Vse drugo je, kar poročamo na drugem mestu, bila celo privatna zadeva vseučiliških profesorjev, ki so naredili samo to napako, da niso šli vprašati »Slov. naroda«, kaj smejo in kaj ne smejo storiti.

Vprašanje. Dne 10. septembra 1924 je »Slovenski narod« zapisal: »1. Marijanski kongres je pokazal, kako silna in globoka je v slovenskem ljudstvu težnja za duhovnim prepovedom človeške družbe in za preureditvijo socialnega življenja po čistih krščanskih načelih.« Pohvalil je tudi g. pravoslavnega protoireja Jankovića ker se je take prelope verskoprepovedne prireditve udeležil. — Dne 16. septembra pa piše »Slovenski narod«: »Višek nesramnosti je zahtevali od naprednega lista, naj podpira tako nemoralno in v strogem pomenu besede naravnost protiversko komedijo kakor je bil 1. marijanski kongres.« — Spričo takega pisanja nastane vprašanje, ali je »Slovenski narod« treba še prištevati med politično dnevnikarje ali pa med patološko literaturo.

Umetno razburjenje je nastalo v P. P. taboru, ker smo po zaslugi ocenili komedijo, ki so jo uprizorili bivši režimovci s takozvano »Narodno obrano«, da zvalijo polence na pot novi vladi. »Jutro« pravi, da smo s tem dosegli »višek perfidnosti, nevhvalečnosti in krivičnosti«, da smo »pokvarjeni rimski hlapci« in da smo napadli »odlične borce za ustvaritev naše države«. Iz vsega pa govori samo jeza Pribičević-Zerjavovih pandurjev, ker jim je za vedno odklenalo in se tudi s pomočjo »Narodne obrane« ne bodo potegnili iz blata, v katerem tičijo. Mi nismo napadli nobenega »narodnega borca«, pač pa tiste špekulante z Pašičeve in Pribičevićeve družbe, ki so mobilizirali dobrega starega gospoda in pa pod Pašičem avanzirane generale, da jih naščuvajo zoper sedanjo vlado, češ, da je država v nevarnosti. In ker se to kljub od bivših korupcionistov naročenim resolucijam ni poskečilo, bruhaj »Jutro« ogenj in žveplo. Hvalabogu, da je ta ogenj samo umetni »fajerwerk«, ki nikoga ne opeče.

Politične vesti.

+ Občinske volitve. Pri občinskih volitvah v Begunjah pri Cerkljici dne 14. t. m. je dobila SLS 11, liberalci 2, Kmetiskodelavska lista 4 mandate. Doslej je imela SLS ravno polovico kandidatov. — V Loškem potoku je bilo pri občinskih volitvah oddanih 459 glasov. SLS je dobila 280 glasov in 13 odbornikov, združeni Potočani 106 glasov in 6 odbornikov, gospodarska lista 123 glasov in 6 odbornikov. — V Begunjah pri Cerkljici je dobila SLS 120 glasov in 11 odbornikov, gospodarska skupina 22 glasov in 2 odbornika, kmetisko delavska stranka 41 glasov in 4 odbornike.

+ Poročilo dr. Korošec. Minister dr. Korošec je povodom svojega bivanja v Ljubljani in Mariboru sklical sestanke članov izvrševalnega odbora, na katerih je poročal o političnem položaju. Njegovo poročilo se je na obeh sestankih z velikim zadovoljstvom vzelo na znanje in se je konstatiralo, da se politični dogodki razvijajo ugodno, zlasti se je z velikim zadovoljstvom sprejela vest, da pošlje HRSS svoje parlamentarne zastopnike v vlado.

Minister dr. Korošec v Ljubljani.

V soboto dopoldne je prišel minister za prosveto dr. Korošec v Ljubljano. To priložnost je uporabil, da je obiskal v nedeljo dopoldne nekatere šole. Obiskal je realko, kjer ga je sprejel ravnatelj Mazi. Ogledal si je razstavo risb, učne sobe in kabinete. Po začetni šolski službi božji je s svojim spremstvom posetil tudi prvo osnovno in prvo meščansko dekliško šolo pri Sv. Jakobu. Nadzornik Hočevar mu je predstavil učiteljsko osebje ter poudaril potrebo novih šolskih poslopij v Ljubljani. Zastopnice osnovnošolskih učenk so nato prav ubrano in z občutkom zapele troglasno »Slovenka sem«. Na 1. dek. meščanski šoli je najprej izrekla lepe pozdravne besede v imenu zastopstva učenk: gojenka IV. (nastavne) razreda A. Davčan-ova ter izročila g. ministru šopek cvetja. Ravnateljica Fr. Zemmo je v svojem nagovoru naglašala tudi veliko vlogo učiteljsko-tovarišje za napredek v šoli ter za pravo odgojo učenk. G. minister je odgovoril, da je že poučen o ugledu, ki ga uživa ta zavod in da ga veseli trud ljubljanskega učiteljskega zbora.

Točno ob napovedani 11. uri je prišel minister Korošec s spremstvom na ljubljansko univerzo, kjer ga je pričakal celokupni proforski zbor, kolikor ga je že v Ljubljani.

Rektor dr. Kidrič je pozdravil g. ministra poudarjajoč, da je prvi prosvetni minister, ki je prestopil prag ljubljanske univerze, da se osebno informira o težnjah našega najvišjega kulturnega zavoda. Prosvetni minister se je zahvalil za pozdrav ter omenjal, da ne pride na univerzo radi kake parade, ampak da vrne obiske, ki so mu jih storili že nekateri profesorji v njegovem kabinetu in da sliši misli in želje, ki jih ima ljubljanska univerza, o kateri da mu ni treba poudarjati, kako ji želi propeha in razvoja, da bo mogla uspešno tekmovali s svojimi sestrami v Beogradu in Zagrebu.

Nato so g. rektor in nekateri gg. profesorji v skoro enournem razgovoru razkrivali svoje nazore o prosvitu in razmahu ljubljanske univerze. G. minister je dal o vsaki stvari pojasnila ter obljubil, da bo vse storil, kar se da doseči, z zagotovitvijo, da je vlada voljna ugoditi težnjam univerzitetnih proforskih zborov kot aristokraciji našega naroda.

G. Minister se je nato odpeljal v Maribor, včeraj popoldne pa v Beograd.

Poravnajte naročnino!

Iz orožniških krogov.

V »Slovenskem Narodcu« z dne 3. t. m. si je nekdo dovolil zvaliti krivdo za premeščenje 18 orožnikov, ki so pretečeni mesec oddali na novo odrejene kraje, na sedanjo vlado.

Da bo javnost, osobito pa orožniško moštvo glede pravega povzročitelja te premestitve na jasnem, ugotavljamo sledeče:

V štab 8. orožniškega polka je došlo dotično povelje v sredi meseca julija, t. j. v času, ko je še vladal prejšnji P. P. režim, ki je našel v našem poveljniku Hurkiewiczu zvestega oprodo. Dalje je bilo pod istim režimom določenih za premestitev še nadaljnjih 120 orožniških podčastnikov, večinoma oženjenih, katere os poveljniki čet na podlagi privolitive okrajnih glavarstev in po predlogu Orjune predložili za premestitev v toplejša kraja. Da ni do tega prišlo, se imamo slovenski orožniki zahvaliti edino sedanji vladi, ki je to preprečila.

Čudno, da so ata Narod šele sedaj prišli na to, da oženjeni orožniki s svojo malenkostno plačo ne morejo živeti na dve strani, dočim pod bivšim P. P. režimom, ko se je pripravljala atentat na slovensko orožništvo, niso ata imeli poguma niti ene besedice črtniti proti krivičnemu premeščanju.

Ko je prva žrtve, orožniški narednik Mišlej moral v 48 urah — kar se niti za časa vojne ni zgodilo — oditi iz Logatec namesto v neki drugi kraj Slovenije, v Niš, mu je bilo po dr. Zerjavu zagotovljeno, da se bo po njegovi intervenciji kmalu vrnil nazaj k svoji družini. Preteklo je pa že mesec dni, vendar ni duha ne sluha o kakih Zerjavovi intervenciji.

Kar pa se tiče splošne bede orožništva, naj »Narode« kar molči, kajti če je spal, ko sta bila na vladi Pašič in Pribičević, in je imel gluha ušesa za vse prošnje in priitbe orožnikov, bi mu svetovali, da tako postopa i v bodoče. »Narode« bodi povedano, da se je slovensko orožništvo šele pod sedanjo vlado oddahnilo, kajti odkar je ta vlada na krmilu, se po njeni odgovornosti niti eden orožnik brez lastne prošnje iz območja 8. orožn. polka ni premestil, dočim je pod bivšim P. P. režimom vedno visel nad nami Damoklov meč. Za onih 18 orožnikov, ki so bili v avgustu l. l. premeščeni izven Slovenije, naj pa ata nikar ne točijo krokodilovih solz, marveč naj se potrkajo na svoja junaška prsa in zakličejo mea culpa.

Slovenski orožniki.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi. V zadnji številki »Orjune« se je neki nacionalistični heroj obregnil ob delovanje zagorskega Orla. Ker je ta notica prikrojena popolnoma v pravico delovanja Orjune, bi pripomnili sledeče: Odslek zagorskega Orla je tekem svojega 15letnega udejstvovanja res zabeležil uspehe na vseh poljih. Podtikanje prizora na litijski postaji Orlu kaže vso duševno plehkost orjunaškega dopisnika. Njegova protislovja so značilna. Trdi, da so Orli zagnali huronsko vpitje na svojega učitelja-vzgojitelja Vrabčiča. V isti sapi pa zopet razpravlja, da so se pametni Orli zgražali nad početjem svojega člana. Bodi povedano, da orlovskega odslek ne zaznamuje med svoje člane Drnovška. Orlovska organizacija se zaveda svojega namena. Nikakor ni istovetna z Orjuno, ki trpi v svoji sredi člani, ki so že velikansko »koristili« naši kulturi. Slučaj Rus, Vrabčič. Grožnje z 21. avgustom bodo dale našim Orlom mirno spati. Vas neubogljivčki, ki sanjate o leskovki, bi bilo pa dobro prijeti za ušesa.

Vrhnika. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov priredi v nedeljo, dne 8. oktobra dve predstavi v prid po poplavi prizadetim v Polhovem gradu in Črnem vrhu. Ker bo krasna igra na vaporedu, pripravite si čas, da jo posetite in obenem nesrečnim pomagete.

Vrhnika. V nedeljo 14. t. m. se je vršila prva seja novega občinskega sveta. Na tej seji so bili dovoljeni večji krediti za šole v Bevkah, Ligojnih, za cesto Horjul—Vrhnika, za po poplavi prizadete Pograjsce in več manjših, toda ne tako, da bi se naložila nova bremena občanom, ampak iz prihranjenih denarjev. Vidite gospodje nasprotniki, tako gospodari naš župan. Na seji je bila tudi volitev upravnega odbora obč. hranilnice. Izvoljeni so pristaši SLS. Padel je tudi dolgi in suhi ravnatelj Verbič (SKS), čeprav je raztrgal dvoje podpisov na agitaciji okrog odbornikov, da bi njega volili. Tudi nad naše može se je spravil, ta je mislil, da bodo prelomili strankino disciplino, a ti so pokazali, da so značajni, čeprav jih je hotel premetiti z leptimi obljubami. Tudi izplačilo kredita za cesto Horjul—Vrhnika in obdelavanje upnikov ni nič pomagalo. Kakor vidite g. Verbič, na Vrhniki Vam je že odbilo.

Sv. Križ nad Jesenicami. — Cerkevna 300 letnica in odkritje spomenika padlim. Vremensko najlepša letošnja nedelja 14. sept. je omogočila najlepši potek redke slovesnosti pod Golico. Pred 300 leti (l. 1624.) je tu zasedel škof Tomaž Hren križ v zemljo, kjer se je vsled težkih časov (Turki, benečanske vojne, reformacija) šele 1688. leta dvignila nova cerkev. Obenem s tem spominom so odkrili čeden spomenik padlim vojakom (9 od 250 faranov), za katerega je občina darovala 1000 dinarjev, župljani pa 4000 dinarjev. Dvainpol metra visok, poldrugi meter širok spomenik

(na pokopališču) iz neobdelanih kamnov nosi v sredi tablo iz črnega švedskega granita (z napisom vred stane 4000 Din). Glavno delo za postavitev spomenika je opravil g. župnik Kastele Jos., nekateri župljani so darovali po 500 Din. Sv. mašo na prostem je opravil g. župnik Val. Jakelj, pridigal pa je g. župnik Zbontar, po litanijah je govoril v spomin padlim bivši vojni kurat g. župnik Hiti Fr., predsednik jeseniških invalidov g. Novak, zastopnik jesen. turist. kluba »Skala« in zastopnik nove Zveze bivših vojakov g. kaplan Janez Hafner. Dve žalostinki so zapeli jeseniški pevci prosvetnega društva in cel dan je godla polnočevilna jeseniška godba (40 godcev). Nazadnje je 8 duhovnikov zapelo Libera in obradne molitve za padle. Mnogi so si brisali solzne oči in v veliki zbrani množici okoličanov — zlasti Jeseničanov — se je zbudil sklep: Še letos mora tudi naša fara imeti tak spomenik. Cel dan je sijalo najlepše jesensko sonce, Triglav in Golica sta zrla 2000 glav množico in cel dan so pokali topiči, ob važnejših trenutkih po 18 nakan. Ta, za Sv. Križ zgodovinski dogodek bo gotovo pomagal marsikje drugod počastiti spomin padlih na primeren način. Pri slovesnosti so bili zbrani vsi bivši župniki pri Sv. Križu.

Dnevne novice.

— Za župana na Jesenicah je bil 14. t. m. izvoljen g. Andrej Čufar, poseznik in trgovec, odlični pristaš Slovenske ljudske stranke.

— Češki zdravniki v Rogaški Slatini. Dočim se je skoraj polovica čeških zdravnikov, ki so v zadnjih 14 dneh prepotovali južne kraje naše države, morala vrniti iz Zagreba naravnost domov, so si ostali hoteli poleg Ljubljane ogledati vsaj še Rogaško Slatino, ki jih je posebno zanimala radi lastnih svetovnih zdravilišč te vrste. In gotovo je, da je naše kopališče — da rabimo to besedo — »preizkušnje« prav dobro prebilo, kajti vsi posetniki so zatrjevali, da so pričakovali nerazmerno manj in so nam iskreno čestitali, da imamo nekaj, kar lahko pokažemo tudi najrazvijačnejšemu tujcu. Poleg ugodnega vremena imajo veliko zaslugo, da so dragi gostje vzeli s seboj tako ugodne vtise, seveda tudi vsi domači činitelji od vlade, zastopane po g. okrajnem glavarju dr. Megušarju iz Šmarja in uprave zdravilišča z g. ravnateljem dr. Šterom na čelu, do domačih zdravnikov, ki so razkazali posetnikom vse zanimivosti Rogaške Slatine.

— Umrla je 9. t. m. v Šutni, obč. Sv. Križ pri Kostanjevici gosa Marija Barbič, mati g. Mihaila Barbiča, župnika v Poviru pri Sežani. Bila je globokoverna žena. — Naslednji dan pa je umrl v Bučevčevsi sorodnik g. Barbiča Martin Pavlovič, zvest pristaš SLS ter večletni obč. odbornik in svetovalec. N. p. v m.!

— Zher pravnikov v Zagrebu. Kakor že javljeno, je dovolil gospod minister za promet udeležencem Zbora pravnikov na ¼ znižano vožnjo. Udeleženci zbora kupijo na oddadni postaji polovično karto in izjavijo, da potujejo v Zagreb na kongres pravnikov. Te polovične karte v Zagrebu ne oddajo, marveč obdržijo za povratek. Vrnejo se namreč z isto karto iz Zagreba domov, pri tem se morajo izkazati z legitimacijo. Prekinjenje vožnje ni dopustno. Znižanje vozne cene velja od 16. do 24. septembra t. l.

— Speminska slavnost v Beogradu. Včeraj dne 15. t. m. se je vršil v Beogradu spominski dan, ki ga je priredilo združenje rezervnih častnikov in vojakov v spomin na tovariše, padle v letih 1912—1920. Ob 10. uri se je vršil v saborni cerkvi svečan parasos.

— Smrt našega rojaka v Ameriki. V Ameriki je umrl 20. avgusta t. l. g. Janez Špenko, poseznik v Podgori pri Dolu, v 57. letu svoje starosti. V Ameriki žaluje za njim sin in hčerka, v domovini pa žena in petero otrok. Pokojni, ki je bival v Ameriki 25 let, je bil zvest naročnik »Domoljubca«.

— Odlični tuji v Sarajevu. V Sarajevu se mudi urednik »National-Zeitung« (Basel) dr. Edvard Graeter s soprogo. Njegov list bo izdal posebno številko o Jugoslaviji. V kratkem bo prispel v Sarajevu g. Charles Pieter Backmann, urednik »Stockholms Tidning«, z namenom, da prouči gospodarsko stanje Bosne in Hercegovine. Mr. Frederic Wordhouse bo 21. t. m. privedel v Sarajevu skupino odličnih angleških osebnosti.

— Voronov na delu. Iz Pariza poročajo: Znani zdravnik dr. Sergij Voronov je baje izumil metodo za zdravljenje arterioskleroze. 16 slučajev je ozdravil, ne da bi se bile pojavile kake kvarne posledice. Dr. Voronov je mnenja, da je s tem našel obenem sredstvo za podaljšanje življenja.

— Alzaški industrijalci v Zagrebu. V soboto je dospela v Zagreb skupina alzaških industrijalcev, ki študirajo naše gospodarske razmere. Trgovska zbornica in druge gospodarske organizacije so jim priredile zakusko. Gosti so si ogledali v nedeljo vseučiliško knjižnico in etnografski muzej. Gosti so odpotovali v Beograd.

— Nenavaden vzrok samomora. V Veliki Kikindi se je zastrupila z opijem ključavničarjeva žena N. Lebkuch, in sicer iz užaljenosti, ker je prišel njen mož šele po polnoči iz vesele družbe. Bila je histerična.

— Poštni uradnik — defraudant. V Novem Sadu so aretirali poštnega uradnika Gligorije Cijanikova, ki je na škodo države poneveril 10.000 dinarjev.

Štajerske novice.

Š Poroka. Včeraj se je poročil v mariborski stolni cerkvi g. Stjepan Novosel, trgovec, z gđ. Tonko Stržina, hčerko hišnega poseznika na Pobrežju. Bilo srečno.

Š Mariborske vesti. V zadevi »Theater- u. Kasinoverein-a« je izšla sedaj tudi odredba velikega župana mariborske oblasti, češ da je bil odlok pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 5. julija 1922, št. 24.224 pravomočen. — G. Anton Pliberšek je otvoril v Gosposki ulici št. 32 novi zobotehniški atelje.

Š Bivši poslanec Urek je bil l. 1921. poslanec in sekvester obenem. Kot sekvester Buttlerjevega veleposvesta je izvedel razprodajo na tak način, da bo imel kmalu opravka z zakonom o korupciji. Za danes beležimo samo suho dejstvo.

Š Godbeno društvo železničarjev v Celju priredi v nedeljo dne 21. t. m. dopoldne od 9. do 10. ure na Krekovem trgu, in od 11. do 12. ure pa v parku koncert. V slučaju slabega vremena pa samo v parku od 10. do 12. ure dopoldne. Obenem priredi društvo cvetlični dan. Popoldne od 4. ure naprej koncert v gostilni pri »Zelenem travniku«. Vstopnina prosta.

Ljubljanske novice.

Ij Otvoritveno šolsko mašo v Marljanti. Še je daroval v nedeljo prosvetni minister g. dr. Anton Korošec.

Ij Krekova gospodinjska šola. Živimo brez dvoma v času, ko je treba izkoristiti vsako, čeprav še tako dozdnevno nepotrebno znanje. Še nikdar ni stavil čas vsakemu posamezniku tolikih nalog, kakor ravno sedaj, v dobi tehničnega napredka, socialne diferenciacije in gospodarskih depresij. Kar pa velja na eni strani za moža in njegovo eksistenčno borbo, to velja danes tudi za ženo. Čimbolj se namreč življenje mehanizira in oddaljuje od nekdanje idile, poganjajoč se v brzini napredka, tem nujnejše je poslabšanje žene v domačiji, domaćnosti in rodbini sploh. Temu primerna mora biti ženska izobrazba. Mnogi zakoni so nesrečni, ker mlade žene ne umejo ustvariti svojim rodbinam onega prijetnega zatišja, kamor bi se zatekali njeni člani, ko se izvijejo utrudljivemu delu in skrbem. Ena izmed prvih dobrih lastnosti gospodinje je brez dvoma znanje kuharstva.

V Ljubljani obstoja dr. Krekova kuharsko-gospodinjska šola pri uršulinkah, katere začne zopet letos 24. septembra z rednim poukom. Sprejemajo se v to šolo redne učence, katere stanujejo v zavodu in imajo tam tudi vse oskrbo za mesečnih 1000 Din. Vnanje gojenke pa plačujejo mesečno 550 Din, ker morajo radi kuharskega pouka obedovati v zavodu. Pouk na Krekovi kuharsko-gospodinjski šoli je teoretičen in praktičen. Poučujejo se vsi predmeti, ki so potrebni za skrbno gospodinjstvo, vzgojeslovje, zdravjeslovje, pomoč v neugodah, živiloslovje, o vrtnarstvu, sadjarstvu itd. Redne učence, ki so vse leto posestale šolo, dobe koncem leta izpričevalo, s katerim lahko vstopijo na učiteljska za kuharsko-gospodinjske šole, ker ima zavod pravico javnosti. Natančnejši pogoji za sprejem in druga določila glede vplačevanja šolnine, vpisnine itd. so razvidni iz prospekta, ki se dobiva pri vodstvu šole pri uršulinkah v Ljubljani. Letos se prične redni pouk 24. septembra ob 7. uri zjutraj s sv. mašo; notranje učence morajo biti na zavodu že 23. septembra zvečer.

Ij Vlada komisar dr. Lud. Perić je v občinskih zadevah odpotoval v Beograd, kjer ostane približno teden dni.

Ij Umrl je v nedeljo Adolf Kumelj, star 18 let, sin g. Gašperja Kumlja, telefonista pri rešilni postaji. Naj v miru počiva!

Ij Zamudniki pri napovedi ozir. plačila pritožbin. namestka, ki so prejeli v zadnjih dneh neki nepričakovani odlok od davčne oblasti v Ljubljani, prosimo, naj na naslov našega uredništva pošljejo svoje naslove pod šifro »Pritožbinski namestka«.

Ij Dramatična šola Udruženja gledaliških igralcev. Po dveletnem obstoju je Udruženje doseglo za svojo dramatično šolo od kraljevega ministrstva prosvete potrditev novega pravilnika in s tem pravico javnosti. Opozarjamo vse bivše kakor tudi nove učence na to dejstvo. Pouk se bo odselej vršil na podlagi novega pravilnika in vsakemu, ki je v posesti potrebne talenta in pridnosti je zagotovljen napredek. Namen šole je podajati sposobnim in nadarjenim gojencem možnosti razvoja do oderske dozorelosti, kakor tudi vzgajati one, ki se sicer ne mislijo posvetiti gledališču, da lahko pridoblene izkušnje uporabljajo pri diletantskih odrh. Šola ima prvi in drugi specialni letnik za one, ki se nameravajo posvetiti gledališču, diletantom je pa namenjen splošni tečaj, ki traja eno leto. Učni predmeti so: 1. Dramatična igra: deklamacija, mimika, akcija na odru, studij vlog, praktične vaje. 2. Fonetika. 3. Teorija gledališke umetnosti. 4. Splošna dramaturgija. 6. Veda o kostumih. 7. Scenografija. 8. Higijena. 9. Ples. 10. Nastavek glasu. V splošnem tečaju tudi režijske vaje. Vpisovanje se vrši od 17. do 27. t. m. v pisarni Udruženja, dramsko gledališče, dnevno od pol 15. do pol 16. ure. Za sprejem v prvi vrsti specialni letnik se zahteva dopolnjevanje 16. leto in absolvirane širi razrede srednje ali meščanske šole. Vsi novostopivši učenci se morajo podvreči sprejemnemu izpitu, ki se

vrši dne 28. septembra ob 10. uri dopoldne v Foeyu dramskega gledališča.

Iz Udruženja gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljane. Dne 7. t. m. se je vršil v opernem gledališču šesti redni občni zbor udruženja, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik g. Julij Betetto, podpredsednik g. Ivan Cesar, tajnik g. Tone Meglič, blagajnik g. Ivan Mencin, odborniki gg. Drago Zupan in Leopold Kovač, za preglednika pa g. Anton Neffat.

Iz Neutemeljene vzmernirajoče vesti o zdravstvenem stanju v Ljubljani. Z ozirom na razširjeno vest, da je v mestu Ljubljani nastopila škrlatinska epidemija, ugotavlja mestni fizikat, da sta bila v preteklem tednu javljena samo 2 slučaja škrlatinske, oba otroka ene družine, ki sta bila oddana v bolnico. Razum teh dveh sta iz prejšnjih šestih tednov v bolnici samo še 2 rekonvalescenta na škrlatini.

Iz Izgnan je za nedoločen čas iz ljubljanskega policijskega okoliša 24letni čevljarški pomočnik Ivan Ježek, doma iz Podgorice pri Ljubljani. — Za vedno je izgnan iz Slovenije 20letni Ignac Juričan iz Desiniča pri Pregradi in sicer kot skrajno nevaren žepar.

Cerkveni vestnik.

c O Marijanskem kongresu v Ljubljani objavlja »Osservatore Romano«, glasilo svete stolice, 14. t. m. na prvi strani obširno poročilo.

Šolski vestnik.

Državna kmetijska šola na Grmu (Novo mesto) naznanja, da je rok za vlaganje prošnje za šolsko leto 1923-25 podaljšan do 1. oktobra t. l. Ker se je zakasnila rešitev poljedelskega ministrstva glede uredbe šole in glede izdrževalnine pristojbine in se je šolsko leto vsled tega pozno razpisalo, se s tem rok podaljšuje. Opozorjamo kmetovalce, da je prilika za izobrazbo kmetijskih sinov izredno ugodna, ker so vzdrževalni stroški določeni samo na 75 Din mesečno in se bodo šolali učenci skoro zastopali. Dosedaj je izpraznjenih še nekaj mest v obeh zimskih tečajih, zlasti so pa še na razpolago brezplačna mesta v celoletni šoli. Slovenski kmetje! Ne zamudite priložnosti in pošljite svoje sinove v kmetijsko šolo! Ne zaprite jim vrat v boljše življenje kot ga imate sami; odprta so jim na stežaj, da s strokovno izobrazbo dosežejo lepšo bodočnost.

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slomškove zveze« za novo-moški in črnomaljski okraj ima dne 18. t. m. ob pol 10. uri svoje redno zborovanje v Novem mestu v Rokodelskem domu. Na sporedu sta dve predavanji, tekoče zadeve in petje. Vabljeni tudi podporni člani in gostje. Za člane udeležba obvezna. — Načelnik.

Orlovski vestnik.

Polovična vožnja za udeležence občnega zbora O. P. je dovoljena z odlokom št. 69.431. Udeleženci kupijo na vstopnih postajah cele na obratni strani z vlažnim postajnim dnevnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom, da so se res udeležili občnega zbora, tudi za povratek. Potrdilo dobe na dan občnega zbora v O. P. Popust velja od 24.—29. septembra 1924.

Dijaški vestnik.

d »Kat. dijaška zveza v Belgradu« in »Kat. jugosl. akad. društvo sv. Cirila in Metodija« bosta te dni začela nabiralno akcijo za kat. belgrajsko dijaštvo. Za duh, ki vlada v naših vrstah, je značilno, da bo neki član prispeval mesečno 150 Din za novodošle dijakke, čeravno se vzdržuje samo od instrukcij. Drugi član pa, ki je belgrajski kat. Srb in stanuje tri četrt ure od univerze, pa bo prispeval mesečno vsoto 90 Din, ki jo dobi doma za vožnjo po električni cestni železnici. Ako bo nabiranje uspelo, nam bodo dobrodošli zlasti Slovenci. Deležni bodo podpore samo tisti novinci, ki so ali člani Marijanske kongregacije ali Orla in vsaj mesečno pristopajo k sv. zakramentom. Prednost bodo imeli nekadilci in abstinenci. Že zdaj opozarjamo na to, da je eksistenčni minimum v Belgradu 1100 Din mesečno. Da pa je kat. akad. društvo v Belgradu potrebno, ni treba naglašati. Mednarodni kongres za cerkevno zedinjenje na Velehradu se je letos pohvalno izrazil o delu društva sv. Cirila in Metoda v Belgradu. Naši uspehi in naš izredni vpliv na Srbe so dokaz, da je vredno obstoja in žrtve. Vse tovariše, zlasti pa č. duhovščino že sedaj prosimo, da pri zbiranju za kat. dijaštvo v Ljubljani ne pozabijo tudi na belgrad. — Sedivý, abs. phil., t. č. predsednik.

d Ustanovni občni zbor DCKD. se do preklica ne vrši. Toliko v vednost onim, ki smo jim vabila razposlali. — Za pripravljali: odbor: Močan.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. LEGAT, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Naznanila.

Rokodelski dom v Ljubljani. Danes ob 8. uri zvečer je pevska vaja, katere naj se zanesljivo udeležijo vsi pevci zlasti oni, ki sodelujejo pri spevoigr. — Jutri v sredo ob 8. uri zvečer je dramatična šola. Udeleženci dobe tudi uloge za novo igro.

Železničarjem! Danes, torek, se vrši ob 19. uri 30 minut v Rokodelskem domu v Ljubljani seja skupnega odbora vseh žel. organizacij. Predmet: Razprava o dogotovljenih predlogih za revizijo pragmatike.

Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani. Danes dne 16. t. m. ob pol 7. uri zvečer se vrši sestanek vseh dosedanjih in novih članov orkestralnega društva v sobi št. 6 poslopja »Glasbene Matice, Vegova ulica 7-I. K temu sestanku se vabijo tudi vsi instrumentalisti, ki pomotoma niso bili vabljeni s posebnim pismom.

Pevski odsek Izobraž. društva na Brezovici pri Ljubljani vprizori v nedeljo dne 21. sept. na Viču v dvorani Kat. izobraž. društva dramatično predstavo »Mrake, drama iz svetovne vojne v treh delih — z gostovanjem g. Edvarda Gregorina, člana narodnega gledališča v Ljubljani. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Godbeni odsek Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva priredi v nedeljo, dne 5. oktobra t. l. v Mestnem domu drugo veliko vinski trgatavo. Ker je čisti dobiček namenjen v prid bolniškemu fondu, prosimo p. n. društva, da se ozirajo na ta dan in ne prirede drugih zabav, občinstvo pa vabimo, da v čim večjem številu poseti to trgatavo.

Podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva« v Vodicah na Ljubljano priredi dne 5. in 6. oktobra t. l. sadjarsko razstavo v dvorani Kat. izobr. društva, nakar se opozarjajo vsi, ki se za sadno razstavo zanimajo. Po razstavi se proda vse razstavljeno sadje na licitaciji.

Turistika in sport.

LAHKOATLETSKA TEKMOVANJA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE.

Ilirija prvak v moški atletiki, Primorje prvak v ženski atletiki.

V soboto in nedeljo so se vršile na sportnem prostoru Ilirije lahkoatletске tekme za prvenstvo Slovenije. Tekmovali so samo ljubljanski klubi in sicer Primorje, Ilirija, Jadran in Ljublj. akademski SK. Mariborski in celjski klubi so izostali, ker so njihove lahkoatletске sekcije za enkrat še premalo razvite, da bi mogle z uspehom nastopiti v prvenstvenem tekmovalstvu. Za prvo mesto v moški atletiki se je že prvi dan razvila ostra borba med dosedanjim prvacom SK Primorjem in SK Ilirijo, ki sta nastopila z vsemi svojimi silami. Končno je pripadla zmaga in častni naziv »Prvaka Slovenije« v moški atletiki za leto 1924 SK Iliriji, ki je dosegel v končni klasifikaciji 64 točk napram 62 točkam, ki jih je dosegel SK Primorje. Tretje mesto je pripadlo SK Jadranu s 17 točkami, četrto mesto Lasku z 10 točkami. V ženski atletiki je Primorje imelo veliko premoč; doseglo je s 73 točkami naziv »Prvaka Slovenije« v ženski lahki atletiki za 1924 pred dosedanjim prvacom Ilirijo, ki izkazuje v končni klasifikaciji 35 točk.

Tekmovanje je organiziral Ljublj. lahkoatletski podsavez na popolnoma zadovoljiv način. Tehnično stran prireditve je vzorno izvedel inž. S. Bloudek, tehnični referent podsaveza, organizacijo je vodil točno in z redko vztrajnostjo podsavezni predsednik g. Slanič.

Sportni uspeh tekmovalcev je jako dober. V moškem tekmovalstvu je bilo izboljšanih 6 slovenskih rekordov: skok v višino 165 cm (Vidmajer in Borštnar, Ilirija), met kladiava 30.36 (Zupan, Ilirija), disk 31.82 (Oražem, Ilirija), kopje 44.89 m (Orehek, Ilirija), 800 m—2 : 10 (Kregelj, Jadran) in 5000 m—17 : 22.8 (Držaj, Ilirija). V damskem tekmovalstvu je dosežen nov slov. rekord v disku 23.67 m (Križ, Ilirija) in 5 novih jugoslovenskih rekordov: 200 m—23.8 (Šantel, Primorje), stafeta 4 × 60—33.4 (Primorje), kopje 26.43 (Prevec, Prim.), krogla 7.45 (Bernik, Ilir.) in skok v višino 135 cm (Šantel, Prim.).

Nedeljski meeting zaznamuje za lahko atletiko rekorden poset publike, ki je kazala velik interes in razumevanje.

Natančen pregled tekmovalcev objavimo v prihodnji številki.

Zagreb : Ljubljana 2 : 2, v podaljšanju 0 : 1.

Nogometne tekme za zlati kraljev pokal so se nadaljevale v nedeljo 14. t. m. V Zagrebu se je vršila na igrišču Viktorije tekma med reprezentančnima moštvoma Ljubljanskega in Zagrebkega podsaveza, ki je končala v regularnem času neodločeno 2 : 2. V podaljšanju 2 × 15 minut je padla odločitev v korist Zagreba. V Subotici je zmagal Split nad Subotico s 5 : 1. V finale, ki se vrši 5. oktobra v Beogradu, prideta tedaj Zagreb in Split. Ljubljansko moštvo je podalo v Zagrebu jako dobro igro; sredi drugega polčasa je vodilo že z 2 : 0 ter mora pripisovati negativni končni rezultat le raznim okolščinam. Naše moštvo je bilo večino igre v premoči. Podrobno poročilo sledi.

Ilirija : Celje 3 : 2. Ilirija je absolvirala pretečeno nedeljo prvenstveno tekmo v Celju

vkjub temu, da je oddala 6 igrarjev v podsavezno reprezentacijo. Odločila je tekmo s 3 : 2 v svojo korist. Celjani so nudili ostro odpor in dosegli 2 gola, četudi so bili večino igre primorani k defenzivni igri.

Avstrija : Ogrska 2 : 1. Na Dunaju se je vršila v nedeljo pred 50.000 gledalci tekma med nogometnima reprezentancama Avstrije in Ogrske, katero so dobili Avstrijci v razmerju 2 : 1.

Umor na Vodovodni cesti.

Kakor smo že omenili, je vladalo za včerajšnjo obravnavo proti Alojziju Jerančiču, trgovskemu praktikantu v Ljubljani, na Karlovski cesti, jako veliko zanimanje. To se je tudi včeraj izkazalo. Že v petek dopoldne so bile razdane vse vstopnice za porotno dvorano za to obravnavo in kljub temu je bila včeraj jutraj še precej pred osmo uro zbrana pred justično palačo velika množica ljudi, ki bi bili radi dobili vstopnice k razpravi.

Dvorana je bila polna, obravnava se je pričela malo po deveti uri.

Senatu je predsedoval viš. sod. svet. Modic, votanta sta bila sod. svet. Janša in sod. Kralj. Državno pravdnštvo je zastopal prvi državni pravdnik Domenico, obtoženca pa je zagovarjal dr. Krejči. Zastopnik zasebnih udeležencev je bil dr. Puc, zdravniška izvedenca dr. Novak in dr. Mayer, zastopnik Okrožnega urada za varovanje delavcev pa dr. Kuhelj.

Pri vohu je bil še med čitanjem obtožnice hud naval in se je razlegal po dvorani šum, ropot, kreg, oviljenje, smeh in kletvice.

Obtoženec Alojzij Jerančič, čedno oblečen, postaven fant, se je obnašal jako mirno in dostojno in ni kazal prav nobenega razburjenja. Odgovarjal je mirno in premišljeno.

Obtožnica

ki je jako obsežna dolži obtoženca umora po §§ 134—135 in predlaga temu določeno kazen.

Zaslišanje obtoženca.

Obtoženi Jerančič, katerega označuje obtožnica, da je jako odločen, samoljuben človek, ki se je sam izrazil, da vsled skušenj ni sposoben več za idealno ljubezen. Na vprašanje, če se čuti krivega, je izjavil mirno in odločno: »Ne, jaz nisem.« — No, pa povejte kako je bilo. — Nato je Jerančič pravil, kako in kje se je seznanil s Petkovskovo, namreč v kino »Tivoli«, kjer je bila ona uslužbena kot blagajničarka. Videl jo je pri blagajni, bila mu je simpatična in takoj drugi dan ji je pisal pismo, kateremu je pridjal svojo sliko. Že drugi dan je dobil povoljen odgovor in prvič sta se sestala Jerančič in Petkovskova na Slavčevi maškaderi. Jerančič jo je često spremljal. Očita se mu pa, da je imel istočasno zveze z drugimi, kar pa on odločno zanika in trdi, da je imel Faniko res rad in da je z njo resno mislil. Usodni večer jo je počakal kot običajno, skrit za kostanjem, in jo je iznenadil na poti, ko je šla v spremstvu prijateljice Fanike Jerebove. Pred nabiralnikom glavne pošte v Prešernovi ulici se je tu poslovila od njih in odšla sta sama proti domu. Pred prelazom se je hotel posloviti, toda po njegovem zahtevu je ona sama prosila, naj jo spremlja še dalje. Šla sta preko prelaza in sta govorila o zadnji železniški nesreči na glavnem kolodvoru. Po njegovem zahtevu se je poslovil od Petkovskove 4 min. čez 11. uro. Šel sem, pravi, domov po Dunajski cesti in se spomnim, da sem čul strel od strani Vodovodne ceste, ko sem bil med vojašnico in prvo hišo. Nisem pa niti najmanj mislil, da bi bila Fanika žrtev strela. Trdi, da je izvedel o umoru Fanike šele po aretaciji. Glede pisem, ki jih je pisal več dekletom in ki so jako fantastična in zvone kot vzorci knjige »Zbirka ljubavnih pisem«, izjavi obtoženec, da je pisal taka pisma in izlival čustva svojega srca na papir brez premisleka in kar tja v en dan. Za idealno ljubezen sploh nima smisla — kar kažejo tudi včasih naravnost grdi izrazi grozljivega značaja.

Nato je predlagal zagovornik, da naj grede senat, porotniki in glavne priče na Vodovodno cesto, kjer naj se ugotovi dejanski položaj na licu mesta.

Ogled na mestu umora.

Na predlog zagovornika je šel senat z porotniki, državnim pravdnikom in zagovorniki na Vodovodno cesto, da si ogledajo porotniki prostor, kjer se je izvršil zločin in kjer so našli drugo jutro truplo umorjenke. V hišici pod Vodovodno cesto ob poti, ki drži v jarmo za kopanje gramoza, stanujeta zakonska Dečmanova. Ta dva sta bila edina, ki sta videla pokojno Petkovskovo pred umorom na Vodovodni cesti v spremstvu morilca. Priča Dečman je pokazal komisiji, katero je spremljala in že tudi na mestu pričakovalo številno občinstvo, prostor, kjer je stala Petkovskova z Jerančičem. Pokazal je nato mesto, kjer je ležala. Ugotovil je tudi, da je bila ura 20 minut čez 11 uro. Slekli so je in vlegel, takrat pa je začel strel. Ciglarčeva, ki je tudi videla zjutraj Faniko ležati, je pokazala, kako je dekle ležalo v travi. Kravah sledov ni več, pač pa je bilo takrat mesto nekoliko okrvavljeno. Ker so hodili ljudje v

velikih množicah gledat tisto mesto, je potresla sledove s pepelom. Čula je strel, pred strelom pa krik in sicer tak, kot bi imela Petkovskova usta zamašena z roko. Tudi pes, ki je priključen zraven hišice v odprti ulici, je od tedaj naprej lajal neprestano in to skoro celo noč. Rekla je možu: ti eden streliš, čuj kako laja pes, on pa je mislil, da je eden zagnal kamen na streho. On je šel tudi ven in videl, da tam v bregu nekdo leži na travi, ni pa razložil, ali je možki ali je ženska. Vrnil se je v koč in je rekel: eden leži pijan, pa ne vem kdo. Ko se bo strešnil in zbudil, pa se bo pobral. Zjutraj ob pol 6 uri šele je ona ugotovila, da leži v bregu mrtva ženska in je hitela takoj na stražnico. Ugotovilo se je tudi, da jo je videl on po noči, da je ležala višje in tik ob cesti, kakor pa so jo našli zjutraj. Klobuk je ležal 4 korake pod njo na levo, glavnik blizu nje, čokolada pod njo, v torbici pa so našli krvav robec. Priča Prosenova je izpovedala, da je čula smeh na cesti v bližini Orlovkega stadiona in sicer v bližini tribune. Šla je spat, bila je hladna oblačna noč in pravi, da sta hodila Petkovskova in njen spremljevalec skoro celo uro gori in doli. Ko je čula strel, se je jezila, in je bila uverjena, da zopet Orjuna strelja.

Jerančič je tudi na licu mesta odločno zanikal, da ni bil tako daleč na Vodovodni cesti in da se je poslovil od dekleta blizu prvega brojavnega droga. Prizna pa, da je bila dobre volje in da se je smejala, on pa ni bil dobre volje. Tn sva se midva ločila, na Dunajski cesti sem čul domov grede strel, na mestu umora pa sploh nisem bil.

Pričevanje.

Povabljenih je bilo nebroj prič in sicer največ radi ugotovitve časa, kdaj je prišel obtoženec domov in če so ga videli v usodnem času na Vodovodni ali na Dunajski cesti. Zdravniška sodna izvedenca dr. Mayer in dr. Travner sta ugotovila, da je padel strel iz višine navzdol in približno pol metra oddaljeno od Petkovskove. Strel je bil smrten vsaka pomoč izključena, živila je pokojnica še par minut po strelu. Nosečnost Petkovskove sta oba zdravnika izključila.

Njena prijateljica in tovarišica Fani Jerebova je povedala, da se je seznanila njena prijateljica Petkovskova z Jerančičem letos koncem meseca februarja. Rekla je, da se ji dopade in da gre k njemu na balkon. Drugi dan ji je prinesel Jerančič mlajši brat štiri nageljne, pismo in sliko Jerančiča. Dogovorila sta se, da se sestaneta prvič na Slavčevi maškaderi v Unionu. Zadnji večer ji je rekla Petkovskova, ko jo je spremljala, da mora denar dobro spraviti. Tisti dan je dobila namreč plačo 3600 kron in je imela še nekaj denarja od preje. Petkovskova je bila veselo dekle, tisti večer pa je bila izredno dobre volje. Z drugimi fanti ni govorila in ji je večkrat celo rekla, da drugega ne mara, ker ima Jerančiča preveč rada. Dalje je bil zaslišan oče obtoženca in sicer pod prisogo. Potrdil je, da je bil obtoženec cel dan doma in je popravljal izložbo in je pomagal pri slikanju. Kdaj je prišel usodni večer domov ne ve, ker je spal. Revolverja pri njem ni videl. Denarja mu ni manjkalo, ker ga je imel v trgovini na razpolago. — Obtoženčeva mati je potrdila, da je prišel sin 10 minut čez pol 12 ure domov. Ura kaže prav, ker jo ravna po sireni strojnih tovarnih in tudi ne zaspi, dokler niso vsi doma. Tudi je povedala, da je bil obtoženec vesel in da je ljubil življenje. Mrličev se je bal, za pogrebom ni hodil in ni šel kropit niti strica. Obtoženčev brat izjavi, da ne ve, s kolikimi dekleti je imel brat zveze; govoril je z več dekleti in sta dajala dekletom tudi razna imena kakor: Tivoli, Matica, gazele, cvetka in druge. Izjavil je tudi, da je vedel za razmerje z Petkovskovo in da je imela ona tudi več fantov okrog sebe. Priča Oražem je povedal, da je imel dotični, ki ga je srečal usodni večer na Vodovodni cesti, siv površnik, velike črne lase in je bil tudi take postave, kot je obtoženec, v obraz ga pa ni videl. Glede priče Antona Dečmana je predlagal zagovornik, da se ne zapriseže, ker je sumljiv istega dejanja. Drž. pravdnik ugotavlja, da je njegova stvar, če je on sumljiv ali ne in je predlagal, da se mu dovoli čast prisega. Po zaprisegi je bil zaslišan Offentavšek, ki je izpovedal, da je čul na cesti smeh, da je spoznal Petkovskovo po portah na ovratniku, in da se je ona, ko ga je srečala, obrnila proti jami. Offentavšek pa je povedal isto, kar je povedal pri lokalnem ogledu.

Sodba.

Porotniki so prvo vprašanje glede umora zanikali s 6 glasovi, potrdili pa so soglasno vprašanje glede uboja in je bil obsojen Jerančič na 4 leta težke ječe.

»DRUŽINSKA PRATIKA« za leto 1925

JE IZŠLA in se pričeni s prihodnjim tednom dobiva v vseh knjigar-nah in trgovinah z galanterijskim blagom.

CENA IZVODU 5 DIN brez poštne. RAZPRODAJALCI DOBE ZNATEN POFUST!

Dobro ohranjeno
MOŠKO KOLO
se prodaja. Več se poišče Po-
ljanska cesta št. 6 v prtlj.,
desno.

Na ljubljanskih velesejnih za-
slovele Jarčeve **KRANJSKE**
KLOBASE
razpošilja od 5 kg naprej
tvrdka K. JARC, Ljubljana,
Hradeckega vas 35. 5172

la Trapist. sir 24 D
čajno maslo 50 „
NUDI mlekarina
»HELVETIA«, Daruvar.

HIŠO
z gospodarskim poslopijem,
vpeljano pekovski obrtjo, z
napeljano električno razsvet-
ljavo, zraven vrt in vodnjak,
PRODA pod ugodnimi po-
goji IGNACIJ KOREN v
METLIKI — Dolenjsko.

Šivilja dobro izurjena, se
priporoča za delo
na dom za perilo. — Naslov
v upravi lista pod št. 5616.

Mlad zakonski par
z 1 otrokom išče stanovanje
v mestu ali v bližnji okolici
proti dobremu plačilu. Grem
tudi za hišnika. — Naslov
v upravi lista pod št. 5635.

Enonadstr. HIŠA
v obliki vile, z velikim vrtom
v Rožni dolini, je naprodaj.
Naslov v upravi št. 5638.

Kovine BAKER, MED,
PAKONG,
ROTGUSS, mehki SVINEC,
ODPADKE kupujemo po
najvišjih cenah. Po robo po-
šljemo. — »BUTONIA«, Za-
greb, Horvačanska cesta 29,
telefon 2261. 5208

Službo MESARSKEGA
POMOČNIKA
najraje izv. Slovenije, iščem.
Naslov v upravi »Slovenca«
pod številko 5584.

DGLAS.

GRADSKO POGLAVARSTVO V SARAJEVU pri-
redi s sodelovanjem vseh obrtno-trgovskih institucij dne
21., 22. in 23. septembra t. l.

veliki sarajevski sejem

za živino in z živalskimi izdelki.
Od občine grada Sarajeva, št. 22.376 od 31. jul. 1924.

Zahvala.

Povodom smrti našega nadvse ljubljene-
ga očeta, starega očeta, strica in svaka, gospoda

Martina Povše

posestnika v Polšniku

se pristrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem in znanecem za sožalje in sočutje
in vsem, ki stre spremili našega dobrega očeta
k večnemu počitku. Najlepšo zahvalo pa smo
dolžni izreči pred g. kuratu Šporku za
njihovo ljubeznjivost in za mnogostevilne to-
lažilne obiske. Dalje č. sestram usmiljenkam
za veliko požrtvovalnost in naklonjenost.
Vsem in vsakemu posebej pa še enkrat:
Prisrčna hvala in Bog plačaj!

V Ljubljani, 15. septembra 1924.

Zalujoča sinova FRANC in JANEZ.

KUPUJEM PO VISOKIH CENAH

STARE UMETNE ZOBE

F. Karnar, hotel Tratnik, soba 4.

Sv. Petra cesta št. 25.

Pravilo

da kupiš dobro blago
najceneje pri

A. Šinkovec nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 19.

Velika zaloga perila,

pletenin, svile, nakita,

rokavic, nogavic za

dame in gospode.

Prodaja s 10-20% popustom.

HARMONIJI (Kotykievicz),
2 gosli, 2 violi in flavta po-
ceni naprodaj na Rimski ce-
sti št. 3, I. nadst. 5632

Med. univ.
dr. Milan Perko
Mila Drčar
zaročena.

Litija — Šmartno
16. septembra 1924.

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinec

Ljubljana, blizu Prešerno-
vega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcev,
brisačk, kloba, belega in
rujavega platna, šifona,
kravat, raznih gumbov, žlic,
vilic, sprehajalnih palic, na-
hrbtljnikov, potrebščin za
šivilje, krojače, Solingen
in za obrezovanje trti.

NA VELIKO IN MALO.

Enonadstr. HIŠA

z vrtom in zemljiščem se po
jako ugodni ceni takoj pro-
da. — Poišče se v Ljubljani,
Opekarska cesta 10. 4182

MLIN in ŽAGA

naprodaj na veliki, stalni vo-
di, kjer ni voda nikdar ne
prevelika in ne premajhna.
Jez naraven. Mlin je s 6 pari
kamnov in stope. — Vse v
najboljšem stanju. — Naslov
v upravi lista pod št. 5235.

2 čevljarska pomočnika
sprejme takoj Josip STAIN-
MANN, Cesta na Loko št. 5634
22 — Ljubljana.

Učenka

poštenih staršev želi stopiti
v trgovino z mešanim bla-
gom. — Naslov pove uprava
»Slovenca« pod št. 4378.

Trimesečni tečaj

telesne tehnike, ritmične
gimnastike in plesne pla-
stike za začetnike otvo-
ri s 1. oktobrom 1924

LYDIA WISIAKOVA.

Prijave kakor tudi vsa toza-
devna pojasnila Ljubljana,
Sodna ulica št. 5/I, levo.

Lepo VINOGRADSKO POSESTVO

blizu Maribora, krasna lega,
velik sadonosnik, 5 njiv, ve-
liki travniki, redi se lahko
12 glav živine, se ugodno
proda. — Pojasnila daje
SONENVALD — Maribor,
Grajski trg 2. 5628

Najbolj zadovoljni boste, ako
naročite pri Janko
čevlje KOS,
čevljar — Ljubljana, Rožna
dolina. — Zanesljivi dobe na
obroke. 5636

Suha DRVA

vzame v komisijeko prodajo
vpeljano trgovina z lastnim
skladiščem in cirkularno ža-
go v Ljubljani. — Naslov pri
upravi lista pod št. 5618.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379

mestni tesarski mojster

Telefon št. 379

Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: **moderne lesene stavbe, ostrešja**
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.
Parna žaga **Tovarna furnirja**

V lastnem interesu

vseh jugoslovanskih trgovcev je, da posetijo

VZORČNI

VELESEJEM V PRAGI

od 21. do 28. septembra 1924

kjer se jim nudi najugodnejša prilika, da stopijo v di-
rektni stik z bogato češkoslovaško industrijo in trgovino.

Znižana vožnja po jugoslovanskih železnicah 50%,
po češkoslovaških železnicah 30%.

19. septembra skupen izlet jugosl. trgovcev.
Sajmska legitimacija služi kot vizum za potovanja v Češkoslovaško.
Cena legitimacije 20 Din.

Pojasnila in legitimacije daje:

Ceškoslovaški konzulat
Ljubljana, Breg.

Aloma Company
Ljubljana, Kongresni trg.

Rr. 40.705.

5517

Konkurz.

1. Na osnovu rešenja Ministarskega sveta br. 40.705/III od 3. sept.
1924 gospodin Ministar poljoprivrede i voda ovim raspisuje mednarodni
konkurz za izradu generalnog plana za uredjenje državnog Topčiderskog
parka sa Košutnjakom. Na ovom konkursu mogu učestvovati domači i
strani inženjeri, arhitekti i baštenski inženjeri.

2. Ocenjivački sud sastavljaju:

- a) g. Mihajlo Knežević, pomoćnik ministra građevine, zamenik g. Petar Popović, načelnik arhitekt. odeljenja ministarstva građevine;
- b) g. Vlad. Mitrović, profesor univerziteta, zamenik g. Branko Popović, odbornik opštine beogradske;
- c) g. Branko Tanazović, profesor univerziteta, zamenik g. S. Jovanović, vanredni profesor tehničkog fakulteta;
- d) g. dr. Hran. Joksimović, inspektor ministarstva narodnog zdravlja, zamenik g. Milivoje Cermanović;
- e) g. Mil. Bobić, predsednik opštine beogradske, zamenik g. Jevrem Protić, prvi kmet opštine beogradske;
- f) g. Mil. Durić, načelnik ministarstva poljoprivrede i voda, zamenik g. A. Stebut, profesor poljoprivrednog fakulteta;
- g) g. Ljub. Maletić, inspektor generalne inspekcije voda, zamenik g. Mil. Jovanović, generalni inspektor;
- h) g. J. Kovalevski, šef biroa za izrade generalnog plana Beograda, zamenik g. Veselin Tripković, arhitekta opštine beogradske;
- i) g. A. Majerović, upravnik gradinarske škole, zamenik g. V. Burjan, voćar vin. voćarske škole.

3. Nagrade za najbolje radove sledeće su:

I. nagrada od dinara	120.000.—
II. nagrada od dinara	90.000.—
III. nagrada od dinara	60.000.—
IV. nagrada od dinara	45.000.—
V. nagrada od dinara	30.000.—
VI. za odkup nenagrađenih radova	75.000.—

4. Rok predaje radova je 31. decembar 1924 god.

5. Bliži uslovi konkursa mogu se videti svakog radnog dana u Mini-
starstvu poljoprivrede i voda.

6. Potrebni situacioni planovi sadašnjeg parka i Košutnjaka sa pro-
gramom mogu se dobiti u Ministarstvu poljoprivrede i voda po ceni od
300.— dinara.

Iz kancelarije Odeljenja za ratarstvo Ministarstva
poljoprivrede i voda,
dne 4. septembra 1924 u BEOGRADU.

Absolventinja

2 razr. trgov. škole išče pri-
merne pisarn. službe event.
tudi v trgovini. Gre za nekaj
časa brezplačno. — Ponudbe
pod »Zanesljiva« 5631 upravi.

Kupim rabljeno, dobro ohran-
jeno **VODNO TURBINO**
15 HP, padec 3 m in dobro
ohranjena **JERMENA**. —
INTIHAR, Rakovca, Kranj.

Iščem mesto **HIŠNIKA**
oženjen brez otrok, srednje
starosti. — Naslov pri upra-
vi pod številko 5581.

Luksuzna oprava
za gosposko sobo oz. salon
poceni naprodaj. Naslov pri
upravi lista pod št. 5586.

PERJE

kemično čiščeno, za pernice
in blazine, kg Din 60.—.
Belo gosje perje, skubljeno,
kg Din 200.—, prima beli
puh, kg Din 400.—, razpo-
šilja po povzetju

Josip Brozović
ZAGREB, Boškovičeva ulica
št. 18. Lastna tvornica perja

Modistka Horvat

STARI TRG

prodaja bele klobuke od 150
do 200 Din, dvobarvne po
170 Din, enobarvne po 140
Din, različne baržunaste in
druge novosti po najnižjih
cenah. Zalni klobuki v zalogi.

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija po
znižanih cenah. — Naslov v
upravi lista pod št. 5340.

3 dijakinje (ali dijak)
se sprej-
mejo na stanovanje in hrano
v svetlo, zračno in suho sobo.
Kje, pove uprava št. 5228.

SAMO 4 DNI! Prima usnjato blago, vzorci, ki
so se za velesejem zakasneli:
damske torbice, denarice, doze za smotke iz najbolje
nemške tvornice »Karlstadt & Co., Hamburg« se posamezno
zelo ceno razprodajajo. Le od 3—7 popoldne od 14.—17.
septembra v hotelu TIVOLI, soba št. 21. 5599

Prodaja gorskih VIN

Prvovrstna fina vrsta: tirol. RIZLING, BURGUN-
DEC, KREATZER, OHELLO v največji izbiri od
veleposestev iz kudiških gorskih leg od 11—13%.
Cene in vzorce pošlje takoj JAN. TETZ, Gudurica
pri Vrčcu, Banat. 5535

Inserati

v »Slovenca« imajo za našega trgovca in obrtnika
velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov
med našim ljudstvom na deželi. Cene oglašom

v »Slovenca«

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za
ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna
tudi manj imovitim. Ta način reklame se je izkazal
še vedno

najuspešnejši!

Sadne mline

prvovrstni, z lahkim pogonom, imam takoj za
oddati po ugodni ceni. RUDOLF RAVNIKAR,
ključ. v Radečah p. Zidanem mostu. 5580

„Kakšen razloček!“

zakliče presenečen vsak,
ki pokusi isto juho ali pri-
kuhe brez »Juhana«
in z »Juhanom«!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, prodajni in kreditni vsak
vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi Ltd. Ltd.
Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548